

В І Д Г У К
офіційного опонента на дисертацію
Дутки Віталія Володимировича
на тему: «Зловживання правами у справі про банкрутство»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право

Актуальність теми дослідження. Реформування правового регулювання процедур банкрутства завжди є одним із пріоритетних напрямів удосконалення національного законодавства та вимогою європейського співтовариства, оскільки від ефективності законодавства про банкрутство напряду залежить захищеність прав та інтересів суб'єктів господарювання у державі, і, як наслідок, – інвестиційна привабливість України.

18 жовтня 2018 року Верховною Радою України був прийнятий Кодекс України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ), який став черговою спробою законодавця удосконалити правове регулювання відносин неплатоспроможності (банкрутства) в Україні. Даний нормативно-правовий акт містить чимало позитивних нововведень, проте, як і будь-який закон, потребує удосконалення з урахуванням практики його застосування.

Метою законодавства про банкрутство є захист інтересів як боржників, так кредиторів, які беруть участь у справі про банкрутство. Поряд з цим, на жаль, доводиться констатувати, що маніпуляції та зловживання правами у справах про банкрутство стали для деяких учасників таких справ частиною стратегії захисту своїх інтересів у конкурсному процесі.

У вітчизняній юридичній науці відсутні сучасні монографічні дослідження проблем зловживання правами у справі про банкрутство, і цю прогалину дисертаційна робота В.В. Дутки певною мірою заповнює.

Наведене свідчить про безумовну актуальність та важливість теми «Зловживання правами у справі про банкрутство», яку обрав для дослідження В.В. Дутка.

Про практичну та наукову актуальність дисертаційної роботи В. В. Дутки свідчить також її взаємозв'язок з науковими програмами – вона виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Донецького державного університету внутрішніх справ за темами «Розвиток господарсько-правового забезпечення сучасної економіки» (держреєстрація № 0102U006758) та «Актуальні проблеми цивільного та господарського права», в межах яких автором проведено дослідження зловживання правами у справі про банкрутство та розроблені відповідні пропозиції щодо удосконалення законодавства про банкрутство.

Відтак дослідження зловживання правами у справі про банкрутство з метою розробки пропозицій та рекомендацій щодо протидії зловживанням правами у справі про банкрутство має не лише наукове, а й важливе практичне значення для підтримання правопорядку у сфері господарювання.

В контексті вищенаведеного обрана для дослідження тема є актуальною для юридичної науки за своїм предметом, поставленою метою та одержаними результатами.

Новизна результатів наукового дослідження полягає в тому, що дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням зловживання правами у справі про банкрутство, в якому містяться нові теоретико-практичні положення та рекомендації щодо удосконалення національного законодавства в частині протидії зловживанням правами у справі про банкрутство.

Відповідно до визначеної мети роботи дисертантом розкрито поняття зловживання правами у справі про банкрутство; охарактеризовано суб'єктів зловживання правами у справі про банкрутство; здійснено класифікацію зловживання правами у справі про банкрутство; розкрито зловживання правами на стадії відкриття провадження у справі про банкрутство; охарактеризовано зловживання правами на стадії розпорядження майном боржника; розкрито зловживання правами під час застосування процедур санації та ліквідації; охарактеризовано зловживання процесуальними правами у справі про банкрутство; визначено заходи протидії зловживанням правами у справі про банкрутство; охарактеризовано визнання недійсними правочинів боржника як захід протидії зловживанню правами у справі про банкрутство.

Новим для вітчизняної юридичної науки є визначення поняття «зловживання правами у справі про банкрутство», під яким автор розуміє недобросовісну поведінку учасників провадження у справі про банкрутство, яка полягає у використанні правових норм для задоволення власних інтересів або на шкоду інтересам інших учасників справи та суспільства (с. 21, с. 41, с. 71, с. 171).

Заслуговує на увагу та представляє науковий інтерес дослідження дисертантом зловживання кредитором правом на заявлення (а точніше – незаявлення) своїх вимог до боржника. Адже право боржника на ініціювання справи про банкрутство щодо нього може бути повною мірою реалізовано тільки тоді, коли хоча б один з кредиторів заявить свої вимоги до такого боржника. КУзПБ у ст. 90 визначає підстави для закриття провадження у справі про банкрутство, водночас практика застосування цієї статті виявила ряд колізій між різними частинами вказаної статті. Зокрема, нечітко визначеним є питання про те, що робити у випадку, коли після оприлюднення офіційного оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство боржника, жоден з кредиторів не заявив своїх вимог до боржника (с. 84).

Представляє інтерес висновок автора щодо зловживань процесуальними правами у справі про банкрутство, а саме у дисертації аргументовано, що до таких зловживань слід віднести: зловживання правом на апеляційне та касаційне оскарження, що збільшує тривалість розгляду справи про банкрутство; зловживання процесуальними правами, перелік яких наведено у ч. 2 ст. 43 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України); дії учасників справи про банкрутство (не охоплюються ч. 2 ст. 43 ГПК України), які суперечить нормам господарського процесуального законодавства; зловживання правами при автоматизованому розподілі справ про банкрутство та пов'язаних з ними спорів між суддями (с. 22, с. 134, с. 173).

Заслуговують на підтримку і виявлені В.В. Дуткою колізії та прогалини у законодавчому регулюванні процедур банкрутства та обґрунтування пропозицій щодо внесення змін до КУЗПБ в частині протидії зловживанням правами у справі про банкрутство.

Теоретичне і практичне значення результатів полягає у тому, що дисертаційне дослідження містить матеріали, придатні для використання: у науково-дослідній сфері – під час подальших досліджень зловживання правами у справі про банкрутство; у нормотворчій діяльності – при підготовці та внесенні змін до законодавства України про банкрутство (неплатоспроможність); в освітньому процесі – під час викладання дисциплін «Право неспроможності (банкрутства)», «Господарське право», «Господарське процесуальне право» та інших дисциплін господарсько-правового циклу, а також при підготовці навчальних посібників, підручників, науково-практичних видань, методичних рекомендацій тощо (довідка Чернівецької обласної організації Недержавної громадської організації Товариство «Знання» від 27 січня 2021 року); у правозастосовній діяльності – результати дослідження можуть бути використанні під час виявлення та протидії зловживанням правами у справах про банкрутство (довідка Товариства з обмеженою

відповідальністю «Полістар» від 15 лютого 2021 року, довідка Адвокатського бюро «Максима Мілашевського «Ін-Легіс» від 23 лютого 2021 року).

Достовірність і обґрунтованість результатів дослідження підтверджується проведеним дисертантом аналізом достатньої кількості нормативно-правових актів, спеціальної вітчизняної та міжнародної літератури з тематики дослідження, матеріалів судової практики (усього 218 найменувань).

Наукові висновки, положення та рекомендації, що містяться в дисертації В.В. Дутки, із достатньою повнотою відображені у 10 наукових публікаціях, з яких 5 статей опубліковано у наукових фахових періодичних виданнях (1 – у науковому періодичному виданні іншої держави), 5 тез доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Зміст автореферату дисертації є ідентичним основним положенням, сформульованим у дисертації.

Зауваження за змістом дисертації. Разом з тим, попри належний рівень проведеного дослідження, окремі висновки, сформульовані у дисертаційній роботі, мають дискусійний характер і можуть слугувати підґрунтям для наукової дискусії, деякі положення дисертації потребують уточнення і конкретизації.

1. Загалом, висвітлюючи існуючі у зарубіжній науці підходи до визначення поняття та особливостей зловживання правами у справах про банкрутство, дисертант не досліджує іноземний досвід протидії зловживанням правами у справах про банкрутство. Вважаємо, що для удосконалення національного законодавства в частині протидії зловживанням правами у справах про банкрутство іноземний досвід був би корисним.

2. Дисертантом обґрунтовується позиція, що з метою зменшення кількості випадків зловживання правом на ініціювання провадження у справі про банкрутство та перешкоджання відкриттю провадженню у

справі про банкрутство, необхідно ускладнити умови для відкриття провадження у справі про банкрутство, наприклад, повернувши ті умови, які були передбачені у Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (с. 4, с. 83-84, с. 88, с. 117, с. 172). Така пропозиція видається дещо сумнівною та потребує додаткової аргументації, адже приймаючи новий КУЗПБ, законодавець мав на меті спростити доступ до процедур банкрутства, а тому, чи не буде повернення до положень попереднього Закону у цій частині кроком назад у правовому регулюванні відносин неплатоспроможності (банкрутства)?

3. Основна увага у дисертаційному дослідженні присвячена зловживанням правами у справах про банкрутство юридичних осіб. Щодо неплатоспроможності фізичних осіб, досліджено особливості процедури реструктуризації боргів боржника (с. 89-91). У зв'язку з цим, доцільним видається дослідження також особливостей зловживання правами під час застосування до фізичної особи процедури погашення боргів, якщо такі особливості мають місце.

4. За результатами дослідження процедур судової та досудової санації, дисертант доходить висновку, що саме введення цих процедур може бути зловживанням правами з боку недобросовісного боржника. Цікавою в цьому контексті є думка автора щодо можливих шляхів протидії таким зловживанням.

Разом з тим, викладені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації В.В. Дутки і не ставлять під сумнів верифікацію результатів дослідження, новизну, наукову цінність і достовірність висловлених у роботі висновків.

Загальний висновок по дисертації.

Дисертаційна робота Віталія Володимировича Дутки на тему «Зловживання правами у справі про банкрутство» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові, самостійні, науково обґрунтовані результати,

які у сукупності вирішують конкретне наукове завдання для науки господарського та господарського процесуального права – розробку теоретичних положень стосовно зловживання правами у справі про банкрутство та підготовку на цій основі пропозицій щодо удосконалення законодавства у цій сфері.

Зміст дисертації свідчить про високе володіння дисертантом темою дослідження та його професіоналізм. Викладені у дисертації рекомендації щодо удосконалення законодавства України про банкрутство є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

Робота виконана на належному теоретичному рівні і як за змістом, так і за оформленням відповідає вимогам пунктів 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою КМУ від 24 липня 2013 року № 567 (з наступними змінами), а її автор Віталій Володимирович Дутка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук, доцент,
директор навчально-наукового
інституту права та кібербезпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Ю.О. Громенко

Підпис	<i>Громенко Ю.О.</i>
ЗАСВІДЧУЮ: Завідувач ВДЗ ОДУВС	<i>Громенко Ю.О.</i>
« 10 »	09 2021 р.